

FIGURINE NEOLITICE DIN AȘEZAREA DE LA FULGA (JUD. BUZĂU)

de EUGEN COMȘA

Așezarea se află pe un bot de deal, la câteva sute de metri de satul Fulga (com. Cernătești, jud. Buzău), pe locul numit „Gurguiul Balaaurului”, de lângă malul de vest al râului Slânic. Spre est, vest și sud, stațiunea este mărginită de râpe adânci sau de pante repezi. Cele dinspre vest și sud fiind datorate apelor pârâului Balaaurul, care mărginește, în acele părți, așezarea.

În cuprinsul ci, prin săpăturile arheologice efectuate, la baza depunerilor s-au găsit, în anul 1955, numai câteva fragmente ceramice, cu decor excizat, specifice fazei Giulești a culturii Boian¹. În cursul săpăturilor mai vechi au fost descoperite și cercetate sistematic, câteva locuințe, de tip bordei, datând din aceeași fază a culturii Boian².

Stratul de cultură, propriu zis, avea în partea de nord numai 0,80 m grosime, iar în porțiunea centrală a stațiunii, avea până la 2 m grosime³. Acest strat, în funcție de unele resturi de lipitură arsă, provenite din mai multe locuințe de suprafață, a putut fi împărțit în 3 niveluri⁴. În cursul săpăturilor arheologice, în cuprinsul stațiunii, în diferite complexe, s-au descoperit felurite materiale specifice aspectului cultural Aldeni II, care reprezintă un complex mixt, format în zona de interferență între culturile Cucuteni și Gumelnița.

În cursul săpăturilor efectuate sub conducerea prof. Gh. Ștefan, în anii: 1940, 1942 și 1943⁵, în cuprinsul așezării au fost descoperite numeroase figurine feminine fragmentare⁶, pe care le vom prezenta și analiza în lucrarea noastră.

A. — Mai întâi vom aminti și descrie capetele a nouă figurine (fig. 1) desprinse de corp, încă din vechime. Pieseile provin de la figurine de diferite dimensiuni (de la mici la mijlocii).

Modul de a reda capul figurinelor nu diferă prea mult.

La șase din piese, capul, privit din față, are forma aproape rotundă (fig. 1/1—6). În toate cazurile, pe mijlocul feței, pe verticală, s-a redat nasul, prin strângerea lutului, între două degete, sub forma unei proeminențe subțiri la vârf și cu formă arcuită, dacă-l privim dintr-o parte. Fiecare din ele are față formată din câte doi lobi de formă ovală. Pe două piese (fig. 1/1,3) mai jos de nas, este câte o creștătură micuță, ce reprezintă gura. Deoparte și de alta a nasului, spre marginea feței,

¹ Gh. Ștefan și E. Comșa, *Materiale*, 3, 1957, p. 93.

² Gh. Ștefan, *Raport MNA*, 1944, p. 31—32 și 74, 75.

³ Gh. Ștefan și E. Comșa, *op. cit.*, p. 94.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Gh. Ștefan, *Raport MNA*, 1944, p. 31—34 și 74—76.

⁶ Figurinele ne-au fost cedate spre publicare de prof. Gh. Ștefan.

s-au făcut, de obicei, câte trei găuri mici, în şir regulat (la 4 piese), pe verticală (fig. 1/1,2,3,5). Pe două piese nu s-au făcut astfel de orificii (fig. 1/4,6).

Amintim observaţia că, la spate, toate aceste capete au suprafaţa plană sau, în câteva cazuri, porţiunea lor de mijloc este puțin albiată.

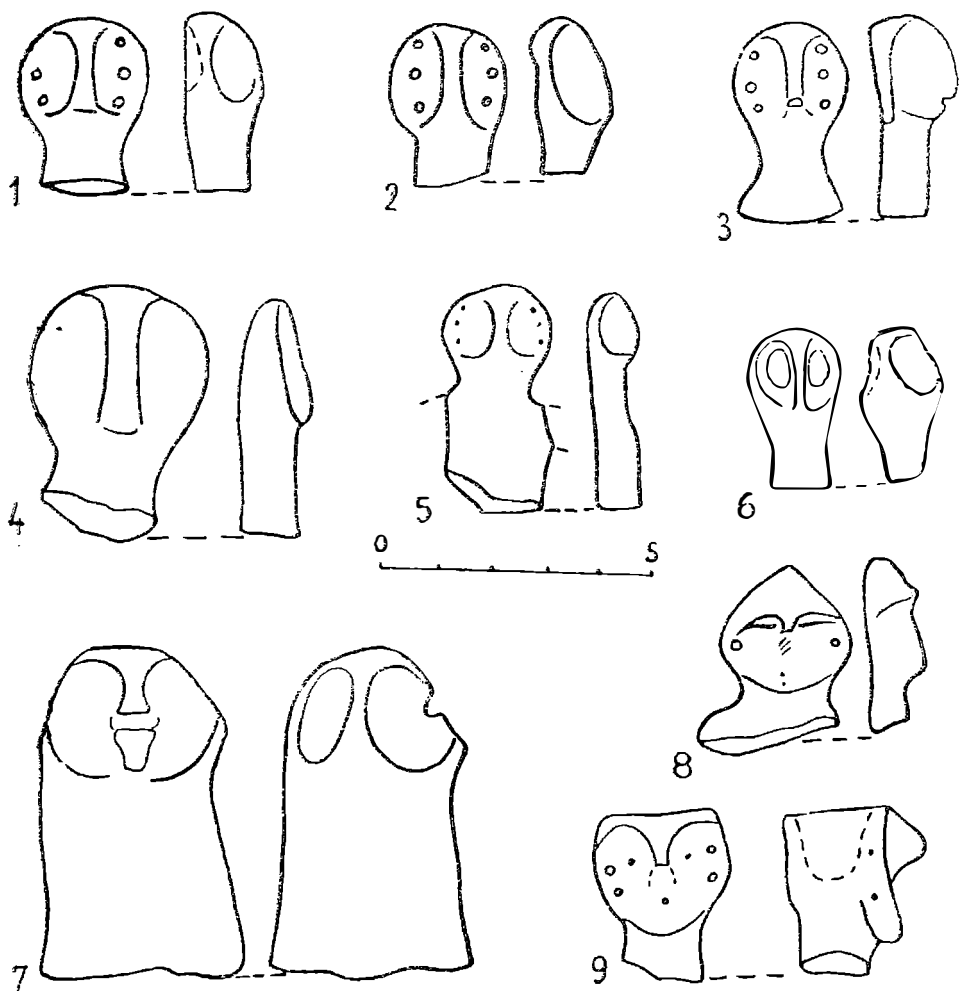

Fig.1. Fulga. Capete de figurine din aşezarea de tip Aldeni II.

La toate piesele descrise gâtul este proporţional de gros şi de lung. Alte amănunte anatomice nu s-au redat.

Amintim şi câteva piese, care se deosebesc, în parte, de celelalte, prin caracteristicile lor.

Prima din ele redă o faţă de formă aproape rombică, având colţurile rotunjite (fig. 1/8). Partea de sus este aproape ascuţită. Nasul reliefat, iniţial mic, acum este fragmentar. Faţa s-a realizat prin două planuri în unghi. Pe fiecare din ele, pe

partea superioară, s-a lăsat o porţiune puţin mai înaltă, cu marginea redând sprâncenele, iar puţin mai jos sunt două linii reprezentând ochii. Pe partea inferioară, în dreptul bărbiei, s-au făcut două înţepături mici, rotunde, dispuse pe verticală. În părţi, lângă marginea feţei, s-a făcut câte un orificiu mic. Subliniem că această piesă s-a găsit la 2 m adâncime, deci datează, cu aproximaţie, din perioada de început a aşezării.

Cea de-a doua piesă (fig. 1/9) are gâtul cu înălţime şi mărime obişnuite. Capul este destul de mare. Faţa are formă aproximativ ovală, cu marginea de sus dreaptă, orizontală şi cea de jos mai puţin arcuită. Nasul, privit lateral, are formă aproape triunghiulară, redând unul puţin coroiat. Este indicată şi arcuirea din dreptul sprâncenelor. În dreapta şi în stânga nasului s-a făcut câte o înţepătură mică reprezentând ochii. Gura este şi ea înfăţişată printr-o înţepătură mică, rotundă. Pe margini, lateral, s-au făcut câte două orificii mici rotunde. Atrage atenţia faptul că pe partea de sus a capului s-a făcut o adâncitură destul de mare, ca un recipient.

Menţionăm şi o altă figurină fragmentară, din care s-a păstrat: capul, gâtul şi o parte din corp (fig. 2/2). Capul are forma aproximativ rombică, cu colţurile arcuite. Nasul este proeminent şi coroiat. Gura este redată printr-o creştătură destul de adâncă. Puţin mai sus de gură, în marginea lobilor, s-a făcut câte un orificiu mic, rotund. Gâtul îl are destul de gros. S-a păstrat şi partea dreaptă a pieptului, cu un sân mic.

O altă piesă provine de la o figurină cu gâtul înalt, masiv (fig. 1/7), terminat cu o faţă aproximativ rotundă, cu doi lobi. Nasul şi sprâncenele sunt reliefate. Gura este redată printr-o creştătură orizontală. În spate, în dreptul capului, s-au făcut două adâncituri alăturate.

S-au păstrat şi 14 fragmente mai mari din corpul figurinelor. Acesta este redat, de obicei, ca fiind prelung, adesea puţin lăţit la partea inferioară. La toate figurinele sunt reprezentaţi, în relief sănii (de ex. fig. 2/3—7). La unele piese este indicat în relief şi ombilicul. Într-un caz, acesta este redat printr-o înţepătură. La o serie de figurine, pântecul este proeminent, indicând graviditatea (fig. 2/8, 9). Se cuvine reţinut faptul că la un grup de piese zona abdomenului nu este proeminentă (fig. 2/5, 7, 11). Constatarea trebuie să aibă o anumită semnificaţie simbolică. Subliniem că la toate aceste piese lipseşte capul.

La unele figurine s-au păstrat braţele (la majoritatea fragmentare), care sunt redată în mai multe feluri:

- Ca prelungiri scurte, laterale, pe orizontală, cu capătul puţin lăţit (sus şi jos), pe verticală, străbătut de un mic orificiu rotund (pe orizontală) (fig. 3/2).
- Ca prelungiri scurte, pe orizontală, având, de obicei, la capăt, o mică prelungire în sus (fig. 2/7, 8; 3/5).
- Ca prelungiri, în parte, îndoite în sus (fig. 2/11).

Poziţiile *b* şi *c* indică, prin forma lor, faptul că redau braţele îndoite din coate, cu antebraţele în sus, pe verticală. Adesea, pe porţiunea orizontală, s-a făcut câte un orificiu mic (de ex. fig. 2/3, 4, 6). Într-un singur caz, porţiunea amintită este străbătută de două orificii mici (fig. 2/10), alăturate, pe verticală.

Pe partea inferioară a corpului s-a indicat, într-un caz, (fig. 2/7). printr-o înţepătură, ombilicul şi, rar, prin linii incizate subţiri, s-a delimitat triunghiul sexual (fig. 2/5) şi în spate, în relief, sunt înfăţişate fesele (fig. 2/4, 5). Adesea, prin două linii late, în *V* sunt delimitate picioarele de corp, iar în continuare o linie similară desparte picioarele (fig. 3/4, 6).

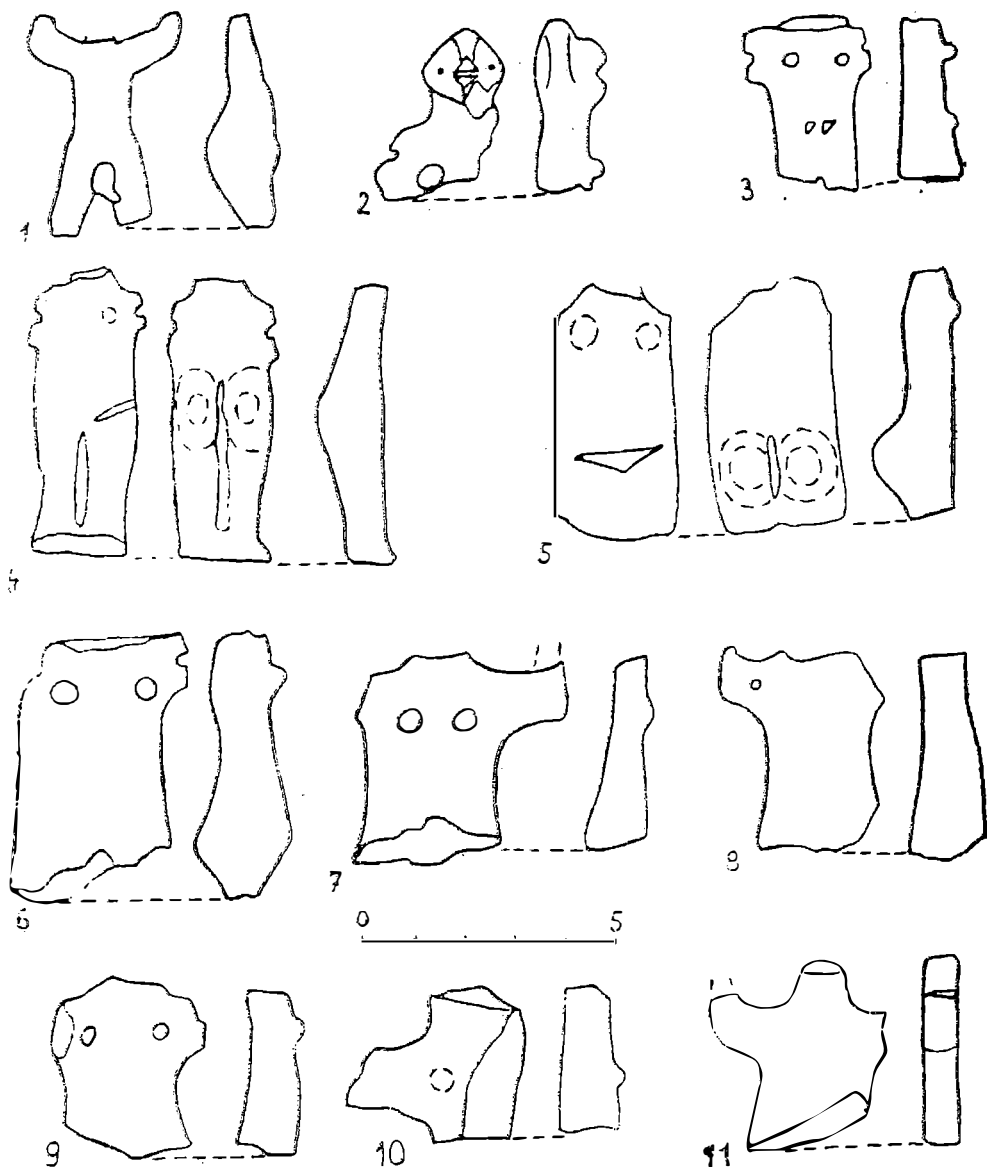

Fig.2. Fuiga.1 figurină masculină; 2—11 figurine fragmentare de tip Aldeni II.

S-au descoperit și patru fragmente reprezentând mâinile unor figurine, de dimensiuni mai mari (fig. 4/1—4).

a) Un fragment este mai mic, redând o parte din antebraț și are palma scurtă, cu degetele indicate prin creștături (fig. 4/2).

b) Un alt fragment, mai mare, reprezintă un braț îndoit din cot, cu antebrațul în sus, pe verticală. Palma o avea puțin lătită. Degetele sunt rupte. Porțiunea redând partea orizontală a brațului a avut un orificiu, pe verticală (fig. 4/1).

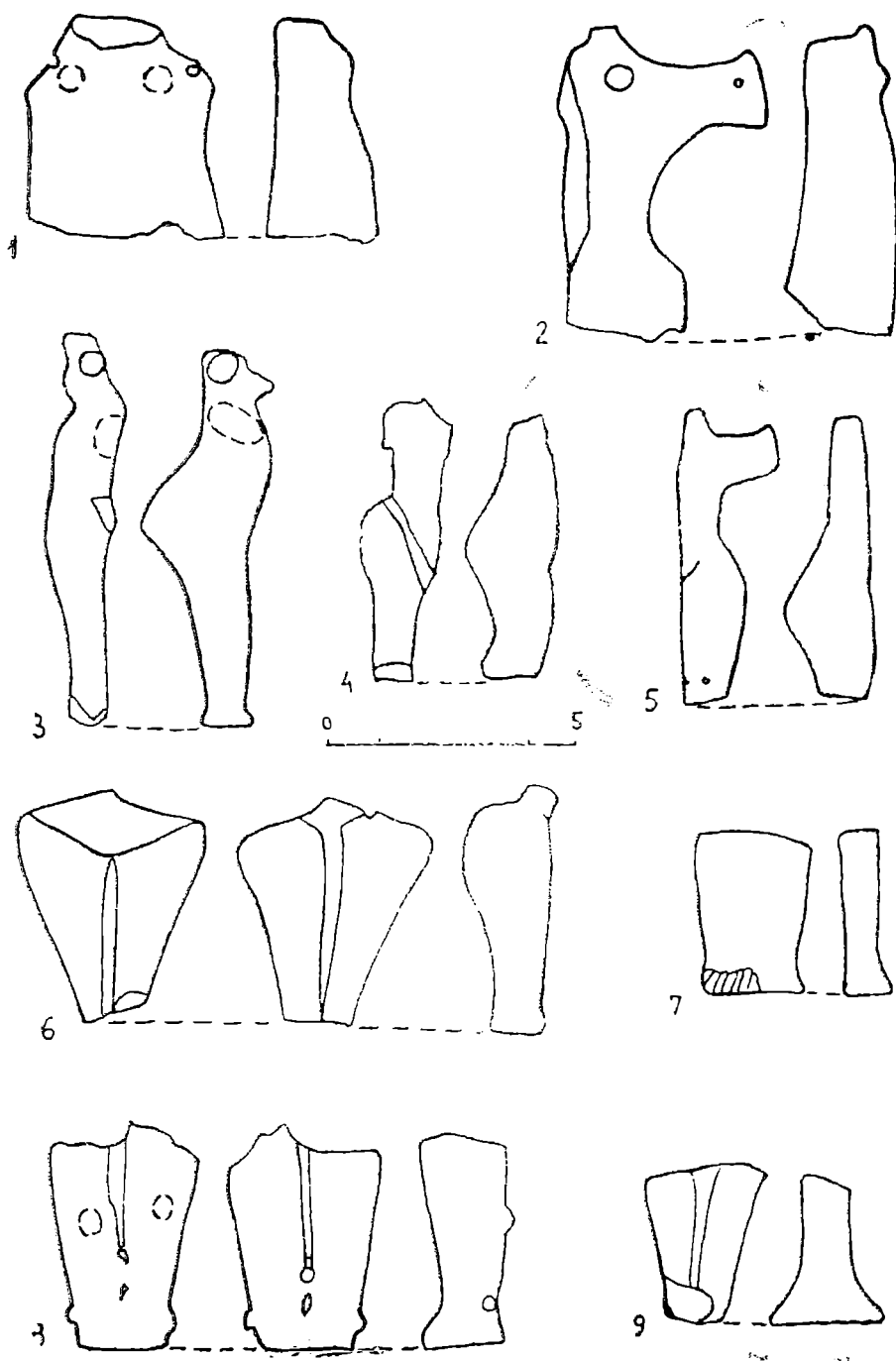

Fig.3. Fulga. Figurine fragmentare de tip Aldeni II.

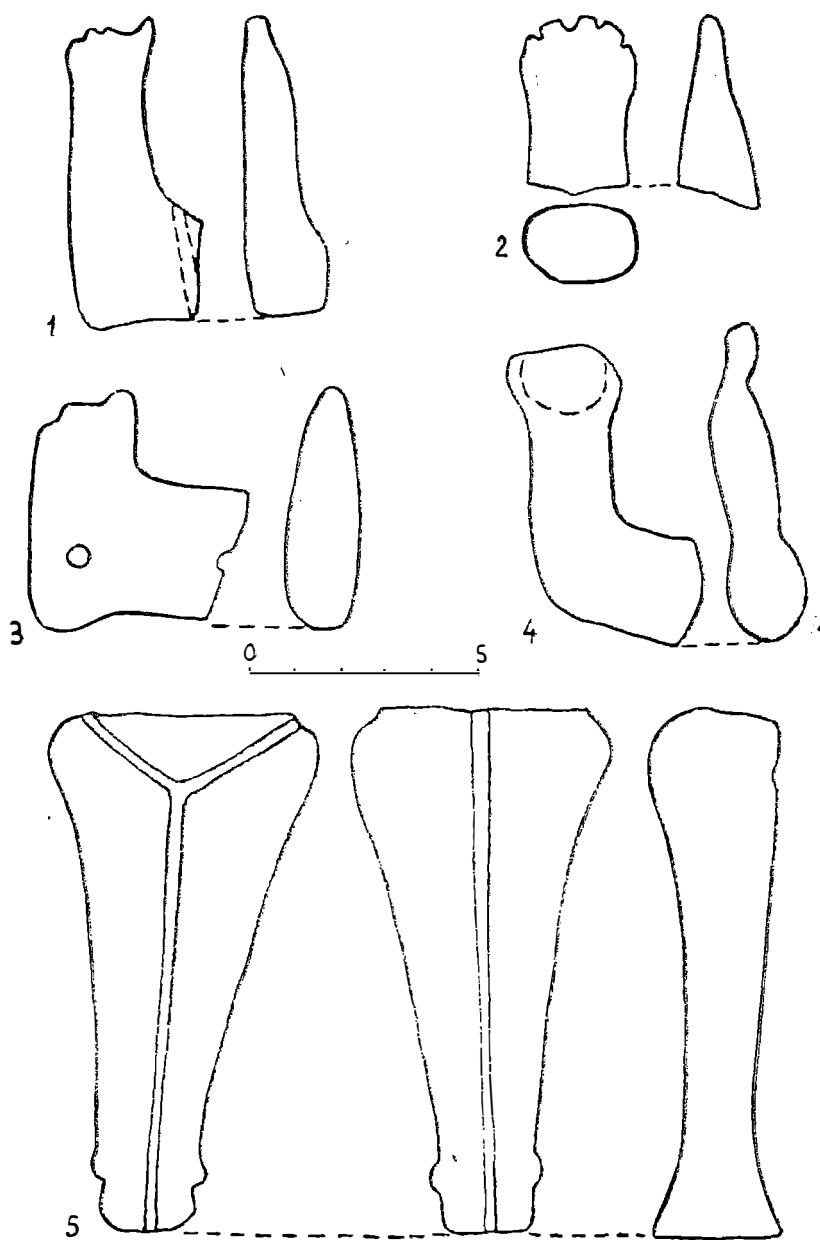

Fig.4. Fulga. 1—4 mâini de figurine de tip Aldeni II; 5 picioarele unei figurine de același tip.

c) Un alt braț este redat tot îndoit, cu antebrățul în sus. În dreptul cotului este arcuit și nu în unghi. Palma o are rotundă, cu o adâncitură rotundă, pe mijloc (fig. 4/4).

d) Un braţ este masiv, îndoit din cot, în sus. Partea verticală o are ruptă. În dreptul cotului s-a făcut un orificiu orizontal şi un altul similar, aproape de corp (fig. 4/3).

Dintr-o altă serie de figurine, din fiecare, s-a păstrat numai partea inferioară a corpului şi picioarele (în parte sau în întregime).

a) O piesă are o formă interesantă. S-a păstrat o porţiune din abdomen şi picioarele, fără redarea genunchilor, având partea de jos lăţită puţin, în faţă şi în spate. În faţă, prin linii late, regulate, sunt despărţite picioarele de corp şi mai jos picioarele, la fel şi în spate (fig. 4/5).

b) Dintr-o piesă s-au păstrat numai picioarele. În faţă ele sunt despărţite printr-o dungă adâncă, lată, verticală, la fel şi pe spate, unde se vede şi o crăpătură. În faţă sunt indicaţi genunchii. Pe partea inferioară, lateral, sunt două mici proeminente redând fluierile picioarelor (fig. 6/2).

c) Dintr-o altă figurină, lucrată mai neglijent, avem o mare parte. S-a păstrat porţiunea de jos a abdomenului, cu o umflătură pe mijloc, indicând graviditatea. Picioarele sunt fragmentare, fiind despărţite printr-o linie incizată, neregulată. Pe spate sunt redată fesele, proeminente, despărţite, ca şi picioarele printr-o linie adâncă (fig. 6/4).

d) Din următoarea piesă avem partea inferioară a corpului (cu indicarea ombilicului) şi picioarele, care sunt despărţite de corp prin linii late, adânci, formând un V în sus şi continuând în jos cu o altă linie despărţind picioarele. Genunchii sunt indicaţi ca două mici proeminente. În spate, fesele sunt proeminente, despărţite printr-o linie adâncă, continuată în jos pentru a despărţi picioarele (fig. 6/1).

Majoritatea pieselor (57) găsite în stratul Aldeni II din aşezarea de la Fulga corespund cu o jumătate din parte inferioară a corpului şi în continuare cu piciorul întreg sau cu un fragment din el (fig. 7 — 10). Ca şi pe figurinele descrise mai sus, pe porţiunile respective, se indicau în relief: abdomenul destul de proeminent, reflectând graviditatea (fig. 7/1—4, 6; 8/2, 3; 10/7); fesele reliefate (fig. 7 — 10) şi prin proeminente mici: ombilicul (fig. 7/2) şi genunchii (fig. 7/1, 4, 6; 8/2, 6; 9/2, 3, 8, 9; 10/5, 12, 13, 14).

Ca de obicei pe aceste fragmente picioarele sunt despărţite de corp prin dungi adâncite şi late (fig. 7/2—5, 7; 8/1, 2, 4, 5, 7, 8; 9/1, 2; 10/4, 9); uneori prin linii incizate (fig. 7/1, 6, 8; 8/6; 9/3, 6, 7, 9; 10/1, 11, 13, 14).

Ultimul grup de piese este reprezentat prin seria de picioare izolate (fig. 11/1—8). Fragmentele corespund, în majoritatea cazurilor, cu porţiuni începând puţin mai sus de genunchi până la talpă (de ex. fig. 11/2, 6 — 8, 10). Alte fragmente sunt mai mici. Pe aceste picioruşe izolate sunt uneori indicaţi: genunchi prin proeminente mici (fig. 11/7, 8, 10), mai rar, fluierile picioarelor (fig. 11/2).

Unele fragmente au laba picioarelor modelată în aşa fel că probabil indică încălţămintea din acea vreme. Aşa este cazul piesei care are partea din faţă a labei piciorului îngroşată şi cu vârful în sus (fig. 11/4). Acelaşi lucru pare să-l indice laba piciorului îngroşată în faţă (fig. 11/3). Celelalte piese, majoritatea, par să reprezinte picioare goale, deşi pe ele nu sunt indicate, prin creştături, intervalele dintre degete.

Câteva din piese au redat în alt mod partea inferioară a picioarelor, prin lăţire în faţă şi în spate (fig. 11/9, 11—14).

Din acelaşi lot de figurine antropomorfe face parte şi una de dimensiuni mai mici, reprezentând un bărbat (fig. 2/1). Acesta este redat în picioare. Îi lip-

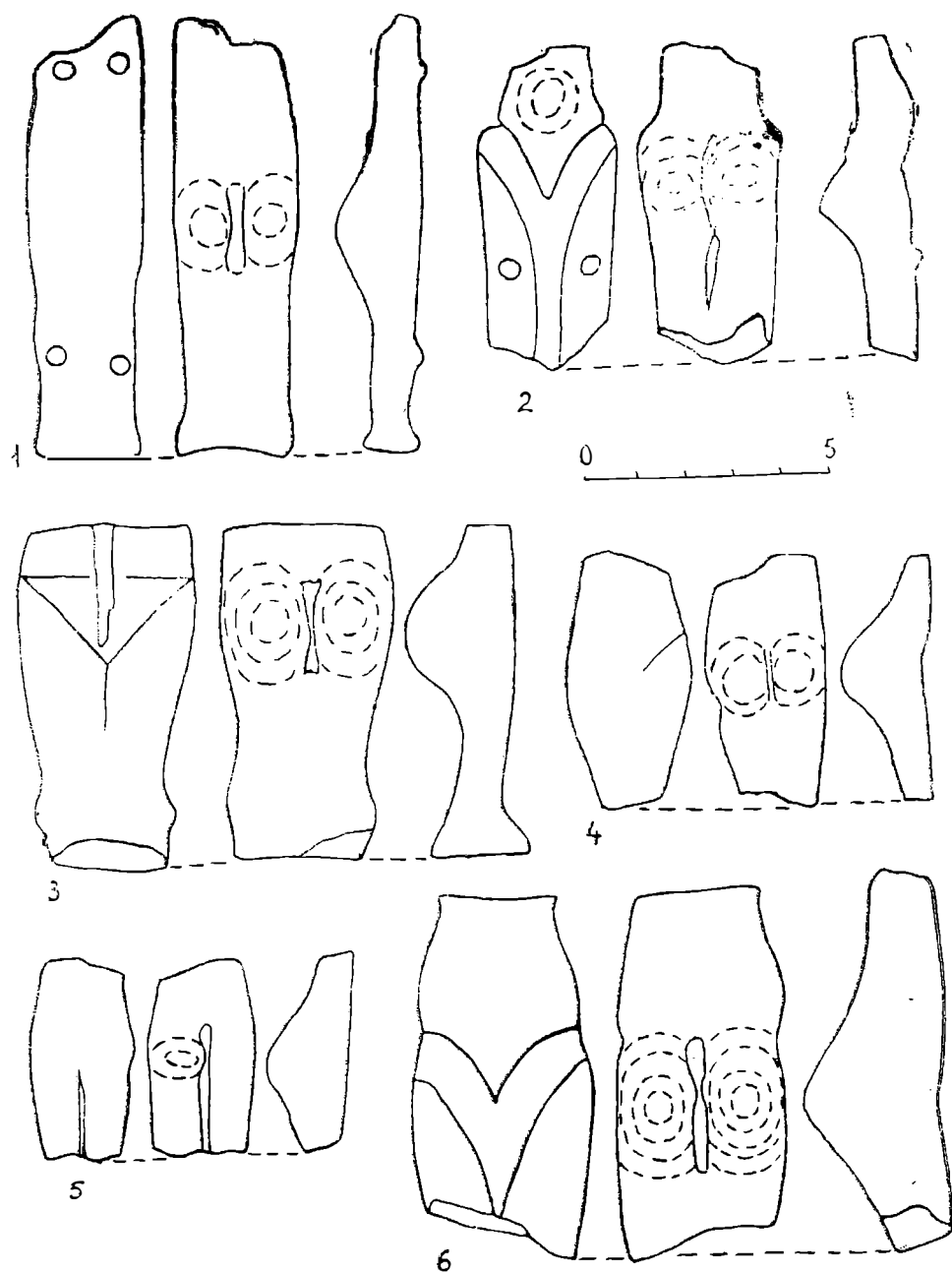

Fig.5. Fulga. Figurine fragmentare de tip Aldeni II.

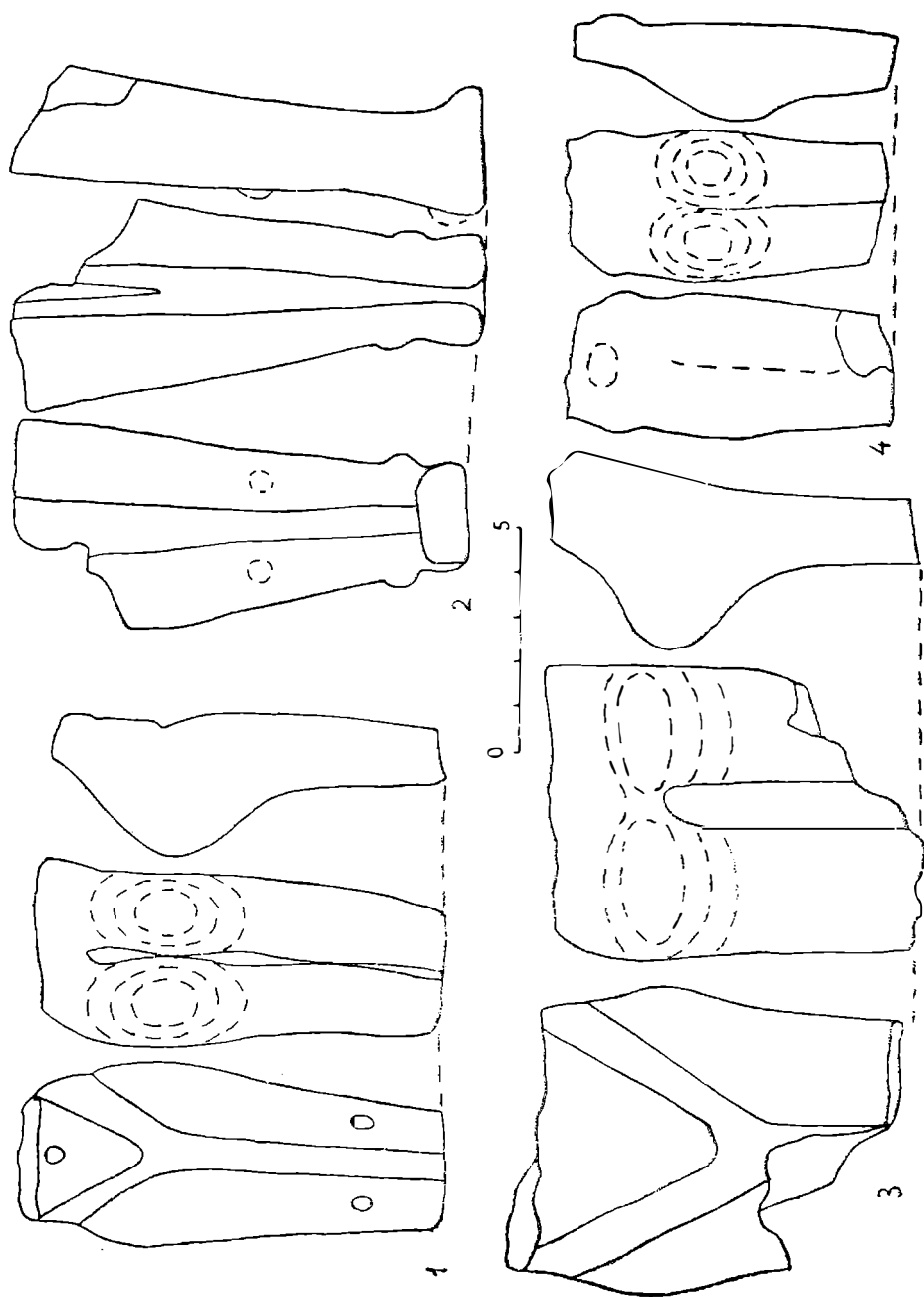

Fig.6. Fulga. Figurine fragmentare de tip Aldeni II.

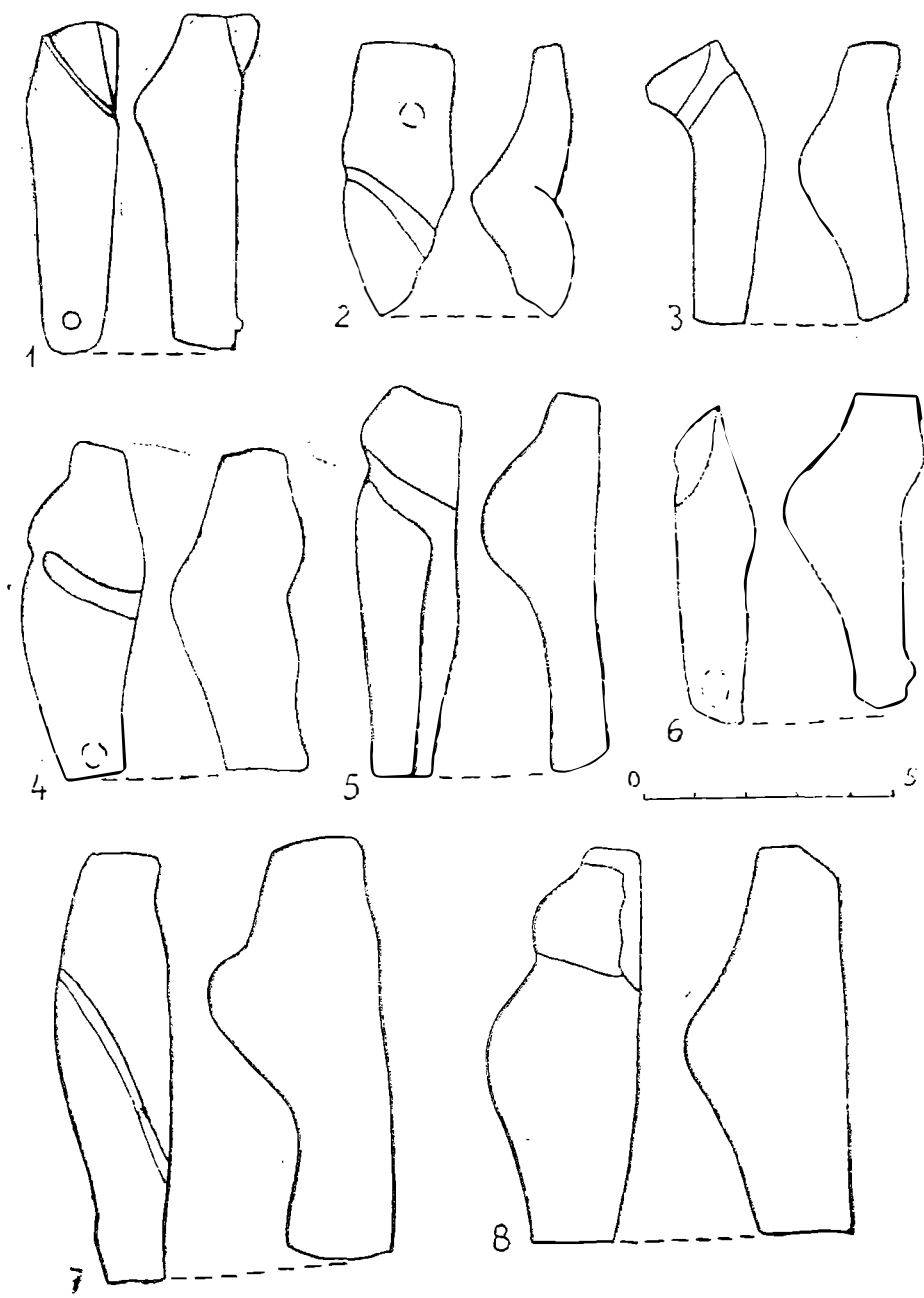

Fig.7. Fulga. Figurine fragmentare de tip Aldeni II.

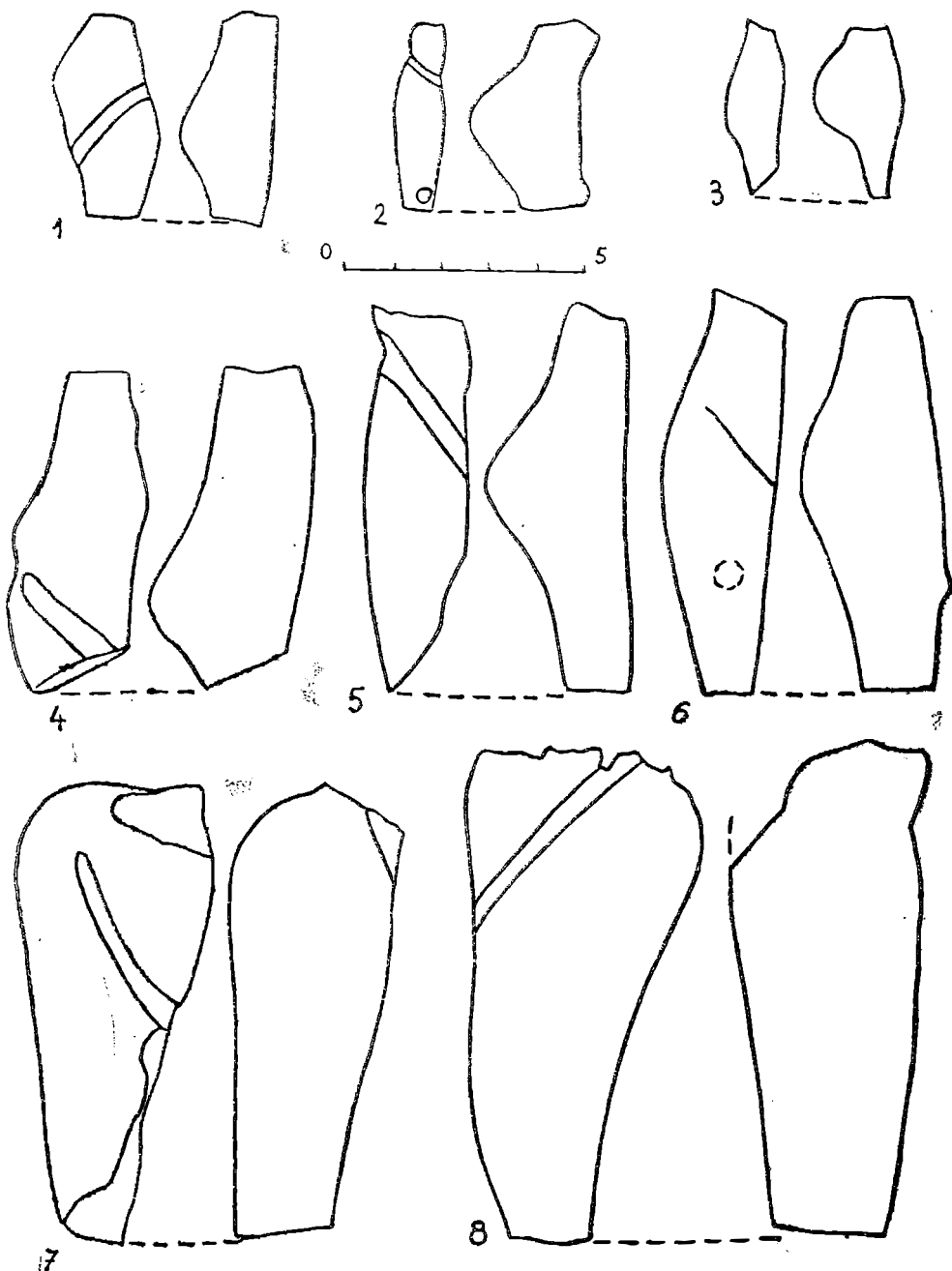

Fig.8. Fulga. Figurine fragmentare de tip Aldeni II.

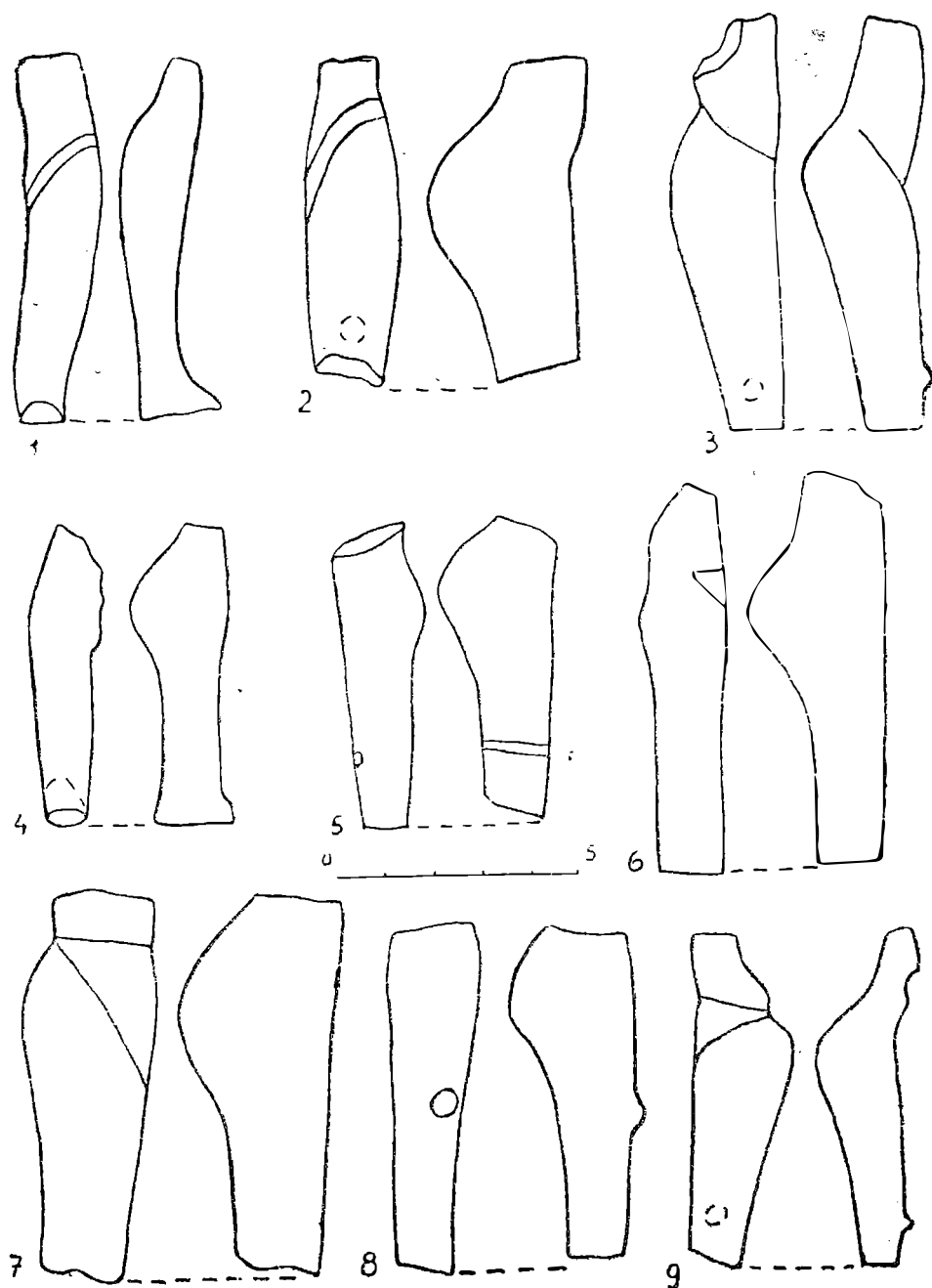

Fig. 9. Fulga. Figurine fragmentare de tip Aldeni II.

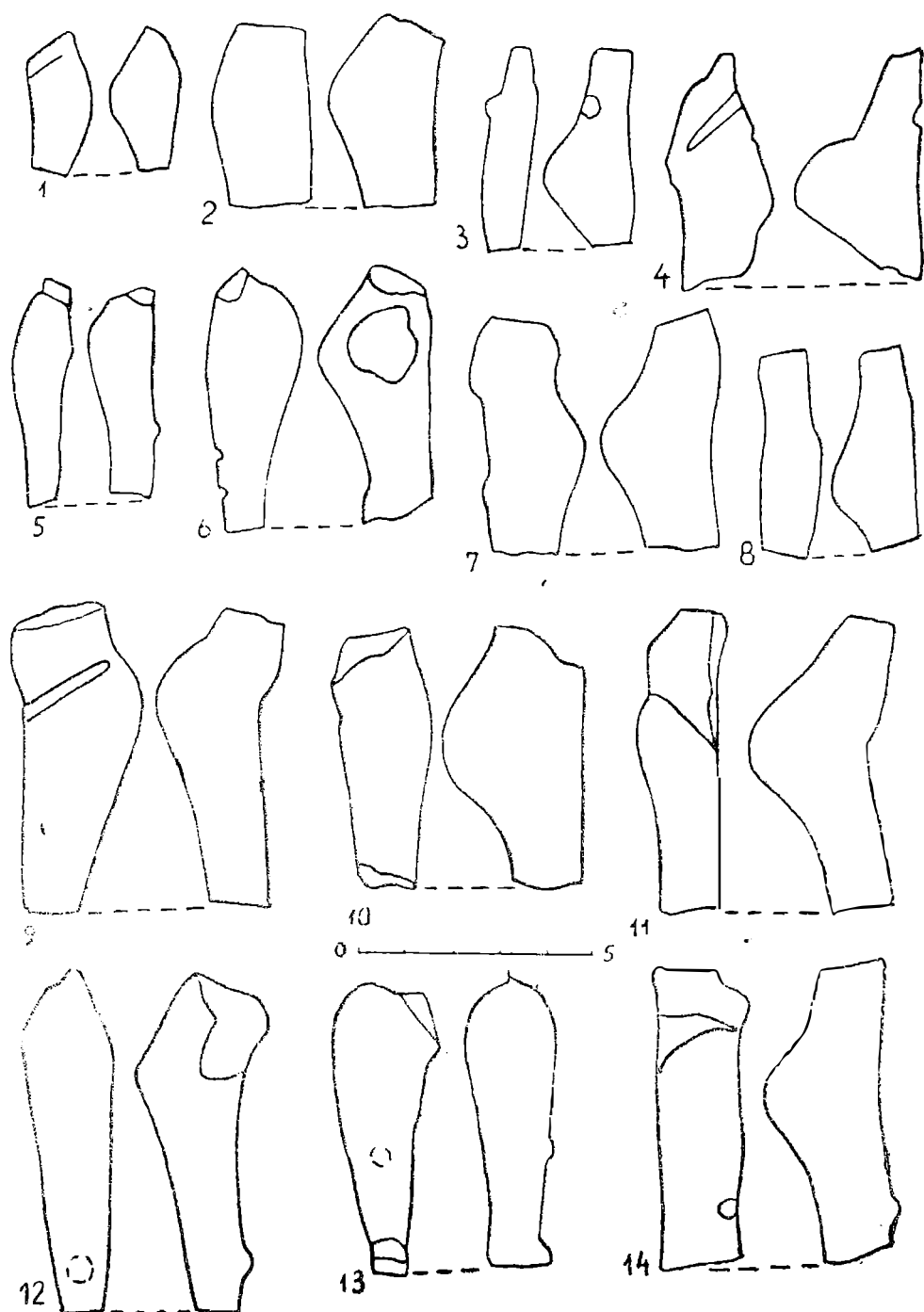

Fig.10. Fulga. Figurine fragmentare de tip Aldeni II.

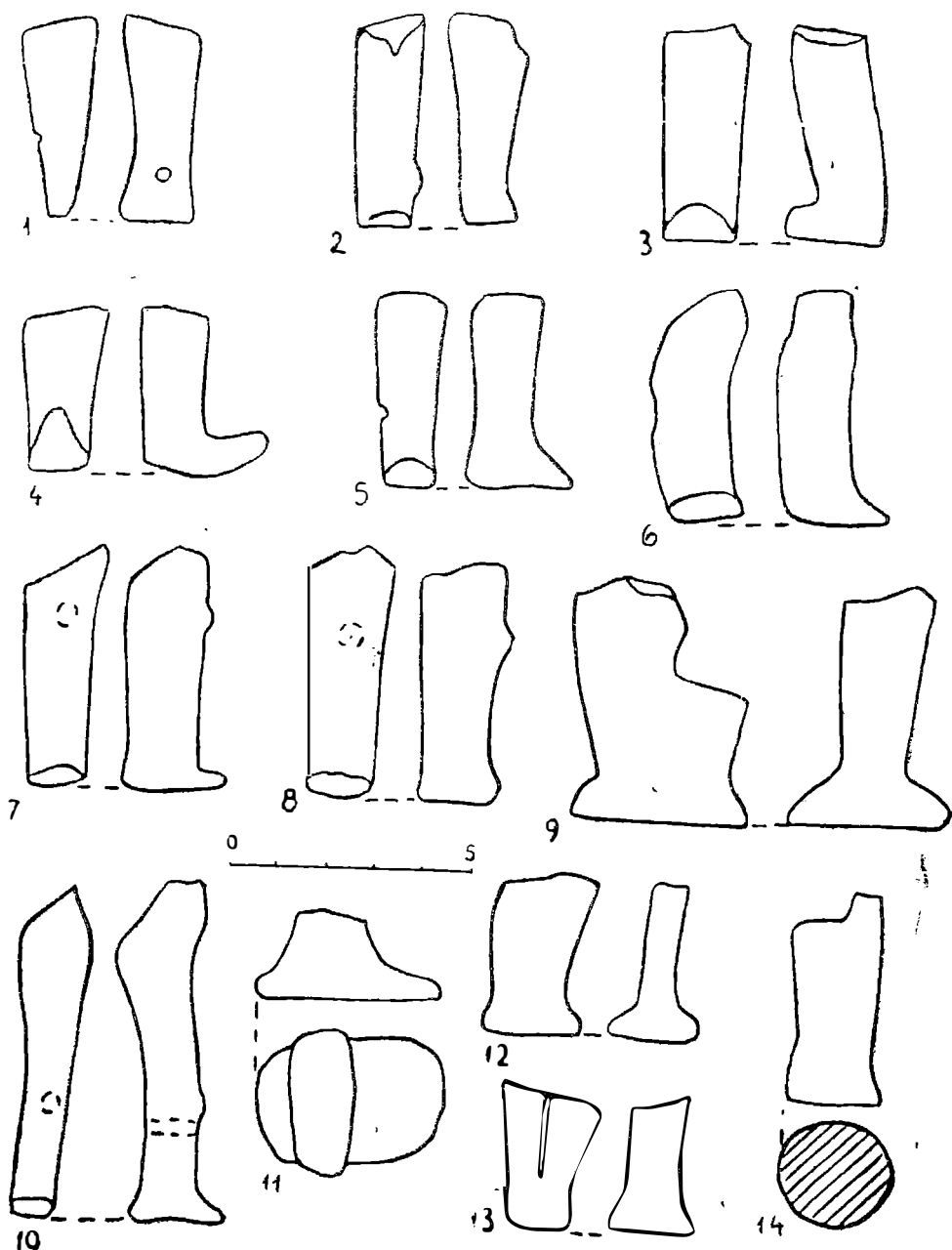

Fig.11. Fulga. Picioare de figurine de tip Aldeni II.

seşte capul, ca şi la celelalte piese descrise. Braţele le avea întinse lateral şi cu ante-braţele îndoite în sus. Fesele sunt destul de proeminente. Are indicat, în relief, sexul. Picioarele sunt depărtate unul de altul. Pe figurină nu sunt indicate alte amănunte anatomice.

Din lotul studiat mai fac parte câteva fragmente mai mici din corpul unor figurine, piese care nu prezintă nici un amănunt semnificativ (fig. 12)

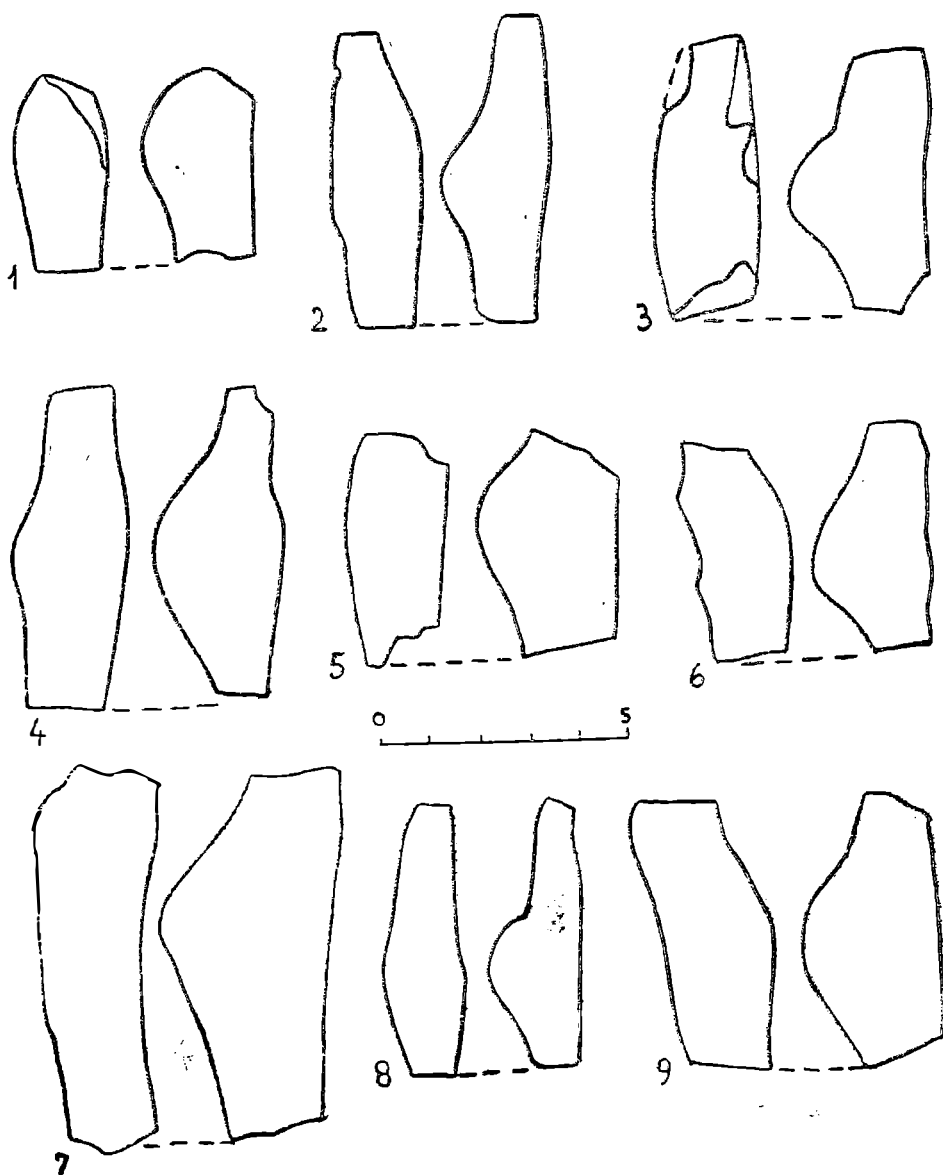

Fig.12.Fulga. Figurine fragmentare de tip Aldeni II.

Din analiza figurinelor antropomorfe studiate rezultă că toate au fost lucrate din lut fin.

Persoanele care modelau figurinele trebuiau să respecte anumite reguli, atunci când le făceau. Regula principală a fost următoarea: nici o astfel de figurină nu a fost modelată de la început în întregime. Mai întâi se realiza (pe verticală) o jumătate din corp, cu mâna şi cu piciorul corespunzător apoi cealaltă jumătate şi după aceea cele două părţi erau lipite pentru a forma figurina. Din cercetarea capetelor de figurine reiese că ele nu au fost făcute tot din două bucăţi, ci întreg capul a fost modelat odată şi, desigur, a fost lipit apoi pe corpul realizat mai înainte. Urma o altă operaţie importantă, anume aceea a acoperirii întregii figurine cu un strat subţire de lut foarte fin, netezit apoi cu grijă. De abia după aceea, în unele cazuri, se aplicau (sub forma unor pastile rotunde mici) sânii, genunchii şi fluierle picioarelor. În alte cazuri amănuntele anatomice respective erau realizate prin ciupirea pastei.

Subliniem că pe figurinele descrise nu sunt redată indicii în privinţa îmbrăcăminte sau a unor eventuale podoabe.

După cum am amintit, aspectul cultural Aldeni II s-a format în nord-estul Munteniei şi în sudul Moldovei, în zona de interferenţă dintre culturile Cucuteni şi Gumelniţa⁷. Este normal să se analizeze şi să se arate contribuţia fiecăreia din cele două culturi în ceea ce priveşte plastica antropomorfă, cu semnificaţie importantă în domeniul manifestărilor magico-religioase. Ținând seama de numărul destul de mare de figurine din lotul studiat, considerăm că suntem în măsură să răspundem cu destulă certitudine la problema pusă.

În privinţa asemănărilor şi deosebirilor lotului de figurine antropomorfe studiat cu acelea din arealul culturii Cucuteni, constatăm următoarea situaţie: — Dacă avem în vedere forma capului se pot observa unele asemănări între figurinele din aşezarea de tip Aldeni II de la Fulga şi cele din faza Cucuteni A din aşezarea de la Hăbăşeşti. Astfel, o singură figurină din această aşezare are capul aproape rotund, împărţit în doi lobi, ca şi cele de la Fulga, dar gâtul său este destul de mult lăţit la partea inferioară⁸. În schimb, majoritatea pieselor de la Hăbăşeşti au capul, împreună cu gâtul, reprezentat ca o prelungire, de formă aproape conică⁹ şi, de multe ori, fără indicarea nasului şi a gurii¹⁰.

— La ambele categorii de piese — de la Fulga şi de la Traian, din aşezarea datând din faza Cucuteni A—B, capul figurinelor este rotund, cu faţa sub forma a doi lobi, despărţiţi de nasul proeminent¹¹. La Traian, pe marginea capului s-au făcut două orificii mici¹², iar la Fulga s-au făcut, de obicei, câte trei.

— Figurinele din faza Cucuteni B din Moldova, au capul tot aproape rotund cu faţa despărţită în doi lobi¹³, oarecum asemănători, ca formă, cu figurinele de la Fulga. Pe figurinele din faza Cucuteni B s-a făcut, de regulă, câte un singur orificiu

⁷ Gh. Ştefan şi E. Comşa, *op. cit.*, p. 97.

⁸ H. Dumitrescu, cap. *Plastica*, în *Hăbăşeşti. Monografie arheologică*, Bucureşti, 1954, p. 405 (fig. 32/1).

⁹ *Ibidem*, p. 407 (fig. 33/1,6).

¹⁰ *Ibidem*, de ex. p. 408 (fig. 34/1—7).

¹¹ VI. Dumitrescu, *Dacia*, 9—10, 1941—1944, p. 24 (fig. 9).

¹² *Ibidem*, p. 24 (fig. 9).

¹³ Natalia Berlescu, *ArhMold*, 2—3, 1964, p. 85 (pl. V).

micuț, pe mijlocul fiecărui lob¹⁴, cu intenția de a reda ochii. La Fulga, grupurile de orificii s-au făcut spre margine și acolo au avut o altă semnificație.

— De obicei, figurinele din faza Cucuteni A au tot corpul și picioarele acoperite cu linii incizate, dese, dispuse simetric¹⁵, iar în fazele Cucuteni A—B și Cucuteni B, figurinele au decor pictat¹⁶, elemente decorative ce nu se constată pe figurinele de la Fulga.

— Figurinele din faza Cucuteni A—B de la Traian au corpul mai lat, sus și jos, iar la mijloc este mai îngust¹⁷, cu totul deosebit de cele de la Fulga.

— Măinile la figurinele din faza Cucuteni A de la Hăbășești¹⁸, cele din faza Cucuteni A—B de la Traian¹⁹ și cele din faza Cucuteni B din diferite aşezări din Moldova²⁰ sunt redată ca prelungiri scurte, aproape conice, iar la Fulga figurinele au mâinile sub forma unor prelungiri scurte, late, uneori îndoit din coate, cu antebrațele în sus.

— Forma picioarelor diferă și ea. În aşezarea din faza Cucuteni A de la Hăbășești²¹ ca și în cea din faza Cucuteni A—B de la Traian²² și în cele din faza Cucuteni B²³, de multe ori, partea inferioară a picioarelor este aproape ascuțită, în timp ce în complexul de la Fulga acea porțiune a picioarelor este lătită, având și indicarea labelor picioarelor.

Din comparația făcută rezultă că figurinele studiate de la Fulga se deosebesc, în mare măsură, de cele din arealul culturii Cucuteni și, prin urmare, nu există o legătură genetică între figurinele de tip Aldeni II de la Fulga și cele de tip Cucuteni.

Să analizăm, în continuare, asemănările și deosebirile între figurinele de tip Aldeni II de la Fulga și cele din aria culturii Gumelnița.

— În cursul fazei fazei Gumelnița A, cât și a celei Gumelnița B, capul figurinelor este, de obicei, de formă rotundă²⁴, mai rar rombică, având gâtul îngust. În plus, pe diferite figurine gumelnițene sunt indicați ochii și gura²⁵, iar spre marginea exterioră s-au făcut câte două, de obicei, sau câte trei orificii mici²⁶. Caracteristici similare prezintă și figurinele de la Fulga. Se constată și o mică deosebire. Adesea, pe bărbia figurinelor gumelnițene s-au făcut câteva înțepături²⁷(indicând tatuajul), ceea ce nu se observă pe figurinele de la Fulga.

În privința modelării capului și a picioarelor se constată diferite elemente de asemănare.

— Un element important îl constituie faptul că toate figurinele erau modelate din două părți, verticale²⁸.

— Forma corpului celor două categorii de figurine este asemănătoare. De regulă, corpul este prelung, cu marginile drepte, paralele sau puțin arcuite²⁹.

¹⁴ *Ibidem*, de ex. p. 85 (pl. V/4, 6, 11, 12).

¹⁵ H. Dumitrescu, *op. cit.*, de ex. p. 405 (fig. 32/5—14).

¹⁶ Vl. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 24 (fig. 9) și Natalia Berlescu, *op. cit.*, p. 85 (pl. V/11—13).

¹⁷ Vl. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 24 (fig. 8/1; fig. 9).

¹⁸ H. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 407 (fig. 33/1, 6).

¹⁹ Vl. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 24 (fig. 9).

²⁰ Natalia Berlescu, *op. cit.*, p. 85 (pl. V/1, 2, 4—6, 10).

²¹ H. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 405 (fig. 32/5, 7) și p. 407 (fig. 33/12).

²² Vl. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 24 (fig. 8).

²³ Natalia Berlescu, *op. cit.*, p. 90 (pl. X).

²⁴ D. V. Rosetti: JPEK, 12, 1938, pl. 13/11 și pl. 17/11.

²⁵ *Ibidem*, de ex. pl. 13/11, 12 și pl. 17/3, 4.

²⁶ *Ibidem*, de ex. pl. 17/1—4.

²⁷ *Ibidem*, de ex. pl. 17/1, 4, 5.

²⁸ *Ibidem*, de ex. pl. 11/3, 4.

²⁹ *Ibidem*, de ex. pl. 16/1, pl. 18/4.

- Picioarele sunt despărţite şi la fel de groase, până la bază, unde sunt adesea, lăţite pentru a reda labele³⁰.
- Pe figurinele Gulmelniţa, cât şi pe cele de la Fulga, sexul este indicat, adesea, prin linii incizate³¹.
- Spre deosebire de figurinele de tip Aldeni II studiate, pe diferite piese gumelniţene s-a făcut un decor din linii incizate³², redând, uneori, părţi din îmbrăcămintea oamenilor din vechime.

Prin urmare, în privinţa tipurilor de figurine complexul de tip Aldeni II de la Fulga se aseamănă mult cu cele folosite de comunităţile gumelniţene de pe întinsul Munteniei, dar prezintă şi unele deosebiri mărunte.

Ținând seama de aceste constatări considerăm că în privinţa caracteristicilor figurinelor de la Fulga, un rol deosebit l-au avut cele folosite de către purtătorii culturii Gumelniţa. Faptul îl explicăm prin poziţia aşezării, aflată în apropiere de marginea de nord a arealului culturii Gumelniţa. De asemenea, considerăm că nu trebuie exclusă posibilitatea ca, pe baza relaţiilor destul de strânse, inclusiv de rudenie, dintre comunităţile Aldeni II şi cele Gumelniţa, în aşezarea de la Fulga să fi ajuns şi unele figurine gumelniţene propriu-zise.

În încheiere, considerăm că, prin prezentarea totalului destul de bogat de figurine descoperite prin săpăturile de la Fulga, contribuim la o mai bună cunoaştere a caracteristicilor diferitelor categorii de figurine antropomorfe de lut ars (care reflectă evident cultul fertilităţii) din aria de răspândire a aspectului cultural Aldeni II, precum şi unele aspecte ale relaţiilor acelor comunităţi cu cele aparţinând culturilor vecine.

FIGURINES DE L'ÉPOQUE NÉOLITHIQUE DÉCOUVERTES DANS LE SITE DE FULGA (DÉP. DE BUZĂU)

RÉSUMÉ

Pendant les fouilles archéologiques effectuées par Prof. Gh. Ştefan, dans une agglomération appartenant à l'aspect culturel Aldeni II, qui se trouve sur le territoire du village de Fulga, ont été découvertes de nombreuses fragments de figurines anthropomorphes en terre cuite.

L'auteur a analysé ces pièces présentant leur caractéristiques typologiques. Dans la partie finale de l'article l'auteur fait une comparaison des différents types de figurines avec celles de l'airel des cultures de Cucuteni et de Gumelniţa, arrivant à la conclusion que les figurines de Fulga sont très semblables aux figurines de la culture de Gumelniţa et tout à fait différentes de celles appartenant à la culture de Cucuteni.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig.1. Fulga. Têtes de figurines en terre cuite provenant de l'agglomération de type Aldeni II.

Fig.2. Fulga. Figurine masculine en terre cuite (1) et figurines fragmentaires en terre cuite (2—11) de type Aldeni II.

Fig. 3. Fulga. Figurines fragmentaires de type Aldeni II.

Fig.4. Fulga. Mains (1—4) et pieds (5) appartenant à des figurines de type Aldeni II.

Fig. 5—12. Fulga. Figurines fragmentaires de type Aldeni II.

³⁰ *Ibidem*, de ex. pl. 11/2, 6; pl. 16/6—9.

³¹ *Ibidem*, de ex. p.l. 16/6—8

³² *Ibidem*, de ex. pl. 11/2, 4, 6, 7; pl. 16/5; pl. 18/4.